

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro Ungaria:
 pe un an . . . 20 cor.
 pe 1/2 an . . . 10 "
 pe 1/4 an . . . 5 "
 pe o luna . . . 2 "

N-rii de Duminică pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se însolesc.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20

INȘERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și înșertunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

SITUAȚIA POLITICĂ ÎN BUDAPESTA.

În Budapesta itele se încurcă mereu. Evenimentele în desfășurarea lor au multă asemănare cu acelea care au precedat căderii lui Bánffy. Ear soluția azi nici prevedé nu se poate.

La tot cazul lucrurile s'au precipitat așa de periculos, încât compromis care să aplaneze nu este de închipuit.

Opoziția nu va desarma. Valurile agitației alimentată de dinșii au crescut așa de mari, încât acum sunt chiar involuntar dinșii mânâți de ele. Baterea în retragere este deci peste putință, căci chiar și unele concesiuni în schimbul cărora unii dintre kossuthiști ar fi învoiiți a nu face greutăți guvernului, azi nu ar mai mulțumi deja strada, unde s'a transpus din parlament agitația kossuthistă.

Dar cercurile conducătoare din Viena nici de aceste concesiuni nu voesc să știe nimic. În Viena s'a declarat că necum pretensiunile kossuthiste, dar nici măcar dorințele mai modeste accentuate în rindurile guvernamentale nu se pot împlini. Aceste concesiuni, despre care s'a vorbit mult în discuțiunea parlamentară a proiectelor militare culminează mai ales în reducerea serviciului militar la 2 ani și ștergerea imnului „Gotterhalte”. Reducerea serviciului militar la doi ani este condiționat o dorință împertășită de opiniunea generală a țării și cercurile militare în principiu au recunoscut de multe ori legitimitatea acestei dorințe. Ștergerea imnului, a doua concesiune pusă din o parte oare-care kossuthiștilor în vedere, ar însemna la tot cazul umilirea Dinastiei înainte aberațiilor kossuthiste care și așa întrec acum ori-ce margini. Tera întreagă este indignată de chipul temerar și impertinent cu care o mână de oameni saturați de tradițiunea antidinastică kossuthistă își permit a discuta dela tribuna parlamentului chiar, persoana Regelui. Citind aceste discuțiuni, ai crede că cinești debaterile Dietei din Dobrița dela 14 April 1849. Și nu se știe unde vor ajunge lucrurile. Dela 1868 încoace concesiuni peste concesiuni li-a făcut casa Domnitoare. Dar apetitul vine mândcând. Nu se potolește bine izbucnirea sgomotoasă caracteristică firii ungureșii a sentimentelor loiale care urmează după fie-care concesiune și se ivesc din nou pretensiunile. Se uită apoi grațitudinea regească din trecut care și altfel este interpretată ca dovadă de slăbiciune. Și din pas în pas ajuns astfel antidinasticismul o opețiune politică, care le-au fructificat și până aci atâta cât nu era permis să fructifice: în interesul și al Dinastiei și al patriei care e compusă în majoritatea ei de alte naționalități, credincioase în toate împrejurările familiei domnitoare, și care în chipul acesta au fost și sunt total aservite.

Eată deslegarea paradoxului psihologic: guvernantiștii noștri șovinisti antidinastici, ei, carei speculând puterea de sus, au reușit să ne strivească pe toate terenele vieții de stat, și noi striviți, în apărarea Dinastiei contra lor, a restăpărilor în bunătatea regească. Eată cum se repetă istoria.

Dar cât de departe merge obrășnicia șovinistă o învederează cazul ce-l citim în ziarele din Budapesta, întâmplat între kossuthiști și socialiști.

Am anunțat și noi, că kossuthiștii vor arangia Duminică un mare meeting în Budapesta în care să protesteze în contra proiectelor militare, ear după meeting o retragere cu torțe demonstrativă în fața palatului regal din Buda, unde de present petrece Regele.

Socoteala kossuthiștilor e stricată însă de socialiști, carei tot pe Duminică au anunțat și ei un meeting de protestare și cam tot pe locul unde se vor aduna kossuthiștii.

Astfel stând lucrurile, kossuthiștii și-au dat seama că demonstrația lor ușor va putea fi conturbată de socialiștii mult mai numeroși și cu carei nu prea stau pe picior bun.

Au început deci a trata cu ei, având și de altfel deastădată ținta comună: a protesta în contra proiectelor militare. La înțelegere însă nu s'a ajuns pentru-că kossuthiștii n'au voit să primească o condițiune a socialiștilor: *manifestațiile să nu aibă caracter antidinastic.*

Își poate dar ori și cine închipui spiritul de care este pătrunsă demonstrația de Duminică a kossuthiștilor, când nici socialiștii nu vreau ori nu pot să se identifice cu ei.

Așa se prezintă situația în Budapesta. Nori grei se îngrămădesc și noi privim cu mâinile legate furtuna care se deslanțue. Ne doare că nu-i putem aduce serviciul iubitului Monarch în aceste zile grele, dar dacă serviciul nu-i putem aduce, îl vom aduce vieața și sângele nostru dacă în ori-ce împrejurări va cere lipsa.

Noua indemnitate. Indemnitatea guvernului expiră cu sfârșitul lunii Aprilie. Guvernul cu privire la obstrucția din parlament, a cărei sfârșit nu se poate prevedea, se ocupă de acum cu gândul că la sfârșitul lui Martie să ceară nouă indemnitate ear pe trei luni, adică până la finea lui Iulie.

Răvaș dela Sibiu.

— Revistă. Bilanș. —

II.

Eată aci, câteva încă, din ilustrele calificative ce împodobesc cele mai evidente părturi ale ființei noastre.

Moralul și cinstea este devisa de sine înțeleasă a noastră. Pentru-că bine știm noi, că „unde nu e moral, acolo e corupție, și o societate fără prințipurii va să zică că nu le are... cum ar glăsu, de pildă, onorabilul Trahanache (alut Caragiăle), împreună cu câți-va fruntași ai vieții publice din Sibiu.

Ei, și ce urmează în calea moralului? Urmează preafirește, că interese particulare, porniri egoistice și tovarășele lor: nedreptate, meschinerie, ura, vrajbă, zavistie, fudulie (câteva exemplare tipice de fuduli, nu numără...), păcate izgonite sunt dintre noi Români.

Nu veți găsi la noi rele, carei minite sunt, de pildă, să ucidă nervul conștiinței individuale și naționale.

Spirit de clică, mamelucie scârboasă, prepotențe individualistice ale unor mici tirani, sălașuire nu pot prinde între noi.

Nu sunt partide la noi, pentru-că noi imparțiali suntem. Și imparțiali suntem, de vreme ce ținem cu toate partidele. Prin asta însă nu vrofi să zic, că noi am fi o tabără de amfibi și tiritoare primejdioase.

Nu sunt coterii la noi, pentru-că lașitate, slugărnicie, lipsă de convingeri și picioare proprii, — de altă parte, megalomanie, arbitrar guvernamentale, hatir evghenistic, nepotisme (la vladicia din Sibiu, de pildă, ci-că se găsec până acum numai vre-o 7 exemplare de *brăneni...*), — concepte necunoscute și nepracticate sunt în sinul fericitel noastre nații.

De aci urmează apoi că, de pildă, alegerile în corporațiunile noastre publice, se fac după chipul desăvirșitului *liberalism* și în vederea celui mai curat interes idealistic.

O familie, de exemplu, îndrăgită prin orbia sorții și mai virtos prin prostia omenească, nu monopolizează arbitragiul electoral. Dovadă, alegerile dela Asociațiune, sinod, consistor, reuniuni, etc. carei toate nu se fac după dâna șocoteală și vrierile absoiustice ale unui om.

Dreptatea, împreună cu dragoste, *echitatea* și *grațitudinea*, aceste sunt scânteile ce pururea nutresc vrierile noastre, pornirile noastre.

Căutați-le deci și le veți găsi pretutindena. Le veți găsi când vorbă e de a pune oamenii la locurile meritate. (Redactorii „Enciclopediei”, comitetul „Astrei”, etc.) Le veți afla când povestea e de oploșirea tinerilor, conform chemării lor bine apreciate. Le veți găsi la spriginirea întreprinderilor noastre, când vorba e de a deslipi *causa de persoana* ce o reprezintă, când vorba e de a distinge între cui dăm și pentru ce dăm. Veți da peste ele, când vorba e de recunoașterea și retribuirea muncii și a hărniciei. (Pilde flagrante găsiți pe toate potecile.) Și grațitudine veți observa chiar când vorba e de acte pioase, când prilejuri sosesc a închina prinoase de recunoștință memoriei bărbaților distinși ai neamului).

Și priviți apoi, cum toate acestea și alte scumpe virtuți naționale cimentate sunt în unire și asociație, prin *concordie*. Prin acest chiag suculent și lucrativ și binefăcător, care ne chizășuește încredere, nădejde, înflorire, lustru și respect în ochii străinilor, cu

*) Domnule „director” al „Tribunei”! Fericitul Dr. Barciuanu a reprezentat scântea dumnezească în bezna ce ne încunjură. A intrat caracter, muncă, aie! pe pământ. A fost încașfăc între „mărimile” naționale apoteozate zilnic în viața noastră publică. Ei bine, acest suflet de Român, (membru al comitetului național), care mucenicile a suferit pentru neam, la moartea sa n'a fost vradnic să l-se arboreze o flamură pe bojdenca-națională din strada Poplă-ii?..

Iti aduci aminte, Domnule Moldovan, ce recente de inspirație au răsunit în coloanele acestui ziar la moartea lui Dr. Rațiu? Povoiul lamentărilor din ziarul D-Voastră tălmăciți-au oare în chip atât de fericit jalea națională?..

Veți alerga mult, te vei înșela amarnic, Domnule Moldovan, căutând pe Românul de valoarea intrinsecă a unui Dr. Barciuanu..

o vorbă, profit pentru prosperarea pe toată întinderea doririlor noastre.

Nu veți găsi la noi întreprindere, nu veți găsi așezăminte de ori-ce fire, unde buna rinduală, buna chibzuală și proverbialul bun simț românesc să nu precovirșască ori-ce virtuți asemuitoare ale altor neamuri din jurul nostru.

Convenirile românești se fac nedted ca pe șnur. Adunările noastre nu sunt hale de vînzare. Intre tineri ca și între bătrâni, patimile, micile considerații personale, semidoctismul, vederile strimte, copilăria ori chiar baderănia deslanțuire nu pot ajunge. Dimpotrivă. Fecunditatea minții, idei fosforescente, serioșitate și maturitate în convicții, scapără din creierii oamenilor, la astfel de ocașii, ca din gârliciu electric.

Ear când hidoasa reacție și desastroasa opoziție cutezanță au a-și ridicat capul lor de hidră, ciontat acela fără milă din partea celor ce de tot binele voitori ai noștri sunt. De pentru-că înțelegerea opoziției și respectarea vederilor protivnice sunt alte marce țintuite în frunte celor ce nu vor să secvestreze opiniile de bine ale altor muritori cu cap și creeri în cap.

Multe și binecuvântate sunt roadele bune înțelegeri între oameni.

Menită este ea, de pildă, să reștoarne ori-ce paravane separatistice existente până acum între noi (ilustrație: pretinția ce se va statornici d'aci încolo între democrații din comitetul „Astrei”, și cunoașterii — și între aristocratul domn — Mocsonyi).

Menită este ea, să ne ferească și d'aci înainte, cum ne-a păzit și până acum, de veleități *confesionale*. (Probe, căutați în „Unirea” și „Telegraf”.)

Și tot așa, bune armonii avem a-i mulțumi faptul, că intoleranțele *naționale* așșderea nu se pomenesc la noi. (Din potrivă, de pildă la noi în Sibiu, între *oficerime* și unele familii române s'au statornicit cele mai launtrice relații prietenești... Ba la expoșițiile noastre populare, ale „Astrei” de pildă, știm că poate concura cu briliant prospect la cel dintâi premiu — o ovreică...)

Nu sunt frecări internaționale la noi, de altă parte, pentru-că noi cu mult mai emancipați, cu mult mai luminați suntem, decât să facem măcar comuniune spirituală cu alte neamuri din jurul nostru.

Oh priviți, mă rog, la pedestalul unde înălțată e doasca *cumințenia* Românului. Intre bătrâni ca și între tineri, în viața publică ca și în cea privată, vecinic idei înalte, vecinic chestii de principii, și nici odată vorbărie unilaterală și banalități copilărești se rostogolesc din buză în buză.

Oamenii mărginiți cu toptanul, oamenii ruginiți cu ghiotura, oamenii semidocti cu clăia, nu găsești la noi nici chiar între cei dela frinele trebuurilor românești.

N'avem deci nevoie de ieșit la lume. N'avem trebuință de desghetare, de ciselare. Destulă plăcere, destulă mângăiere găsim noi în valmășelile noastre publice și private. În sprijinirea întreprinderilor noastre, a literaturii, gazetăriei, etc. (Care e casa, unde să nu găsești măcar o

carte, măcar un ziar românesc? Și unde e Românul adevărat, tiner sau bătrân, jos pus sau sus pus, care să nu cetească zilnic, măcar 32 de hârtii din predilecta noastră bibliotecă pentru toți...)

Ei, pe urma atâtor scumpe și ne asemuitoare însușiri naționale, e numai firesc noianul bunătaților ce ne copleșesc, ca pecinginea, din toate părțile.

V'am povestit mai la început despre roadele politice, religioase, culturale etc. Tot așa v'ăș putea spune multe despre cultura noastră socială. Despre moravurile și indeletnicirile noastre private. Despre gustul cetitului atât de dezvoltat la noi, precum zisei, între tineri ca și între bătrâni. Despre abilitatea în conversația străină, a convingerilor noastre. Despre tinerimea noastră de mari nădejdi. Despre a ei viua viață, despre ale ei avintate porniri către cuvintate aspirații...

Apoi, pe planul social mai departe, despre balurile¹⁾ noastre, despre fastuoasele toalete femeiești, confecționate de cele mai iscusite marșandale străine. Despre cultura manierelor și cavalerilor noștri. Despre gustul frumosului atât de rafinat la noi în toate privințele. Ș. a. m. d.

Pricopsiți suntem noi în toate, și tocmai d'ăia avem de toate. Și fiindcă prea pricopsiți sunt matadorii noștri în toate treburile, tocmai de aceea fericiți suntem a avea chiar și specialități exotice. (Vorba aceluia, „de ce n'am avea de pildă, și noi falșișii noștri?“).

Mergem deci înainte pe toată linia. Și mergem cu socoteală. Mergem și noi activiști, precum vedem, conform veritabilelor principii pasiviste. Nu ne grăbim, nu facem salturi. Pentru-că nu e bine așa.

Hei-hei, domnule redactor, Eldorado, e la noi, nu glumă. Și imbecilul păcătos e cel ce glas de cântare în-

¹⁾ Apropos „petrecerea cu dans“ (ca să nu-l zic „bal“) a „Beunului femeilor române“ de aici, data acum în 18 Februarie (în ziua înmormântării regretatului Dr. Barciuanu...), a isbutit „peste așteptări“... Geniul protector al petrecerilor românești — în chipul unui doliu de Curte — ne-a izbăvit, de astă-dată, de ispită „uniformelor“... Și, mulțumită acestui geniului (zie eu ca bărbat...), petrecerea asta — abstracție dela câte-va nuanțe de resemnare — a fost cu chic, a fost amuzantă până în zori, — spun damicele noastre — în ea putem saluta „une nouvele aurore“ pentru viitor...

Abstracție dela „aurore viitoare“, mi-e oroare însă de „supraselvirile“ obicinuitului „mecenate“ anonim...

drăznește a ridica în potruva procesului vital al treburilor noastre publice. Răuvoitor infam e cel ce vorbă de înfiereare cutează a creșta la răvaș în potruva impecabililor noștri oblăduitori.

Bravos ție nație. Pasă numai în ticină cătră destinul tău, fiică mezină a Romei. Căci întabulată ești, cum ar glasui părintele Ghibu, la locul întâiu în Panteonul neamurilor fără de moarte...

Remi.

O importantă reformă în România.

De mai multe zile în Camera României se discută asupra unei importante reforme: aceea a poliției orașelor.

Intr'adevăr, până acum poliția orașelor din România lăsa mult de dorit. Întâiu de toate lipsea stabilitatea: la fiecare schimbare de guvern, ba chiar de prefect al poliției, se putea — și de regulă — se schimba și aproape întreg personalul polițiilor. D'act o mulțime de mizerii și neajunsuri, atât pentru cei ce serveau poliției cât și pentru cetățeni.

Un alt rău era faptul, că numirea în poliție nu era legată de nici o condiție ori mai bine: condiția era să ai protecția vre unui puternic bărbat politic. Studii, caracter etc. nu se cerea. Din cauza aceasta în poliție se strecurau o mulțime de perde vară și oameni certați cu legea.

Noul proiect de lege prezentat de ministrul V. Lascăr prevede în toate aceste privințe însemnate îmbunătățiri. De aci încolo poliția României va fi și ea organizată după chipul polițiilor statelor culte din apusul Europei. Întâiu de toate va fi stabilitate; a doua: în poliție se vor înregistra numai persoane cu înveștură și cu bună purtare morală.

Întreg partidul național liberal dă tot concursul dlui ministru Lascăr pentru a realiza cu o zi mai înainte această însemnată reformă. Ba chiar și conservatorii, ramura condusă de dl Carp, sprijinesc reforma. Astfel în șelinta dela Mercuri a Camerii dl N. Filipescu a declarat că va vota proiectul de lege, căci e compatibil cu situația de opozant a vota un bun proiect de lege. Socialistul O. Mille și conservatorul (cantacuzinist) Take Ionescu a combătut proiectul de lege.

E sigur însă că proiectul în curend va deveni lege spre binele și cinstea României.

Atentatul.

S'a așteptat cu drept cuvânt, că acum după a doua alegere de episcop, lucrurile vor intra în ogașul lor normal. Situațiunea creată de lupta pasiunilor ce a dăinuit de un an aproape, a prezentat o privescătoare regretabilă și îngrijitoare. E fără precedent în istoria constituțiunii noastre bisericești înveninarea și hărțuiala ce s'au urmat între frați, ear deciasarea unei chestiuni pur bisericești pe terene nepermise, a fost nu numai o gravă eroare, dar a fost și un păcat rușinos. Ușurința — ca să nu zic temeritatea — cu care o chestiune de cel mai vital interes pentru biserică, a fost trasă în bălcicul profan, unde chemați și nechemăți, gălăgioși și pânditori după senzații și scandale, după pofta sufletului și după măsura intereselor particulare, îndemnați sau simțit să o scarmene, să o sucească și resucească și dacă le convine, să o și palmuească, — a adus mult amar și durere în inimile fiilor credincioși ai bisericii.

Căror le va reveni răspundabilitatea în fața viitorului, pentru instigarea feliului de luptă cum s'a urmat și pentru toate consecințele ei? — o vor fixa-o de sigur condeele îndreptățite, în istoria noastră bisericească.

Eu nu voi să mă ocup de persoane, căci nici competența nu mi-o recunosc. Recunosc însă competența naturală și neprescriptibilă a fiecărui flu al bisericii, a se radica cu toată puterea sufletului, contra tendințelor subversive și perfide, ce se îndreaptă contra întregității așezămintelor bisericești.

Pe tot omul de omenie trebuie să-l pună în uimire faptul, că și după a doua alegere de episcop întâmplată într-o persoană străină de luptele de partid și agreată de aderenții ambelor tabere, cari din inimă doresc pacea și ordinea, — s'a aflat un suflet neodihnit, care provoacă potestatea înaltei stăpâniri, ca să dea lovitură de grație bisericii.

O, Coriolane, Coriolane! Dacă ura, răutatea și rancoarea sufletului tău sunt mai mari, de cât iubirea maicei tale, care te-a alinat în dragostea ei sfântă și te-a hrănit cu laptele credinței, — o, atunci rădăcă pumnalul și-l străpunge peptul!

Dar nu, tu nu ești Coriolan, ești o existență inferioară lui și nici îți vei putea acăpăra cohortă care să satisfacă sufletului încrunțat pentru-că ai văzut doar scăpându-ți speratul osuț.

Ești un simplu Ephialte, pe care invidia și pisma l-a orbit, ca să arunce cu noroiu în alesul unei întregi biserici; să-l asorie ca păcat faptul, că din sărăcie s'a ridicat la cea mai distinsă poziție, ce harnicia o poate ajunge și a denunța lucruri pe cari numai oamenii copți de ospiciu le pot vedea.

„Greco-orientalul din comitatul Aradului“, „Patriotul bun român“, care în „Egyetértés“ din 21 Febr. dă sfatul și somează pe guvern, să facă o spărtură în Statutul Organic, folosindu-și credința de firmă, iar patriotismul de mijloc, a pușcat asupra unei instituțiuni la care un întreg popor cu sfințenie și tărie ține, dar pușcătura i sa întors în față slutindu-i fruntea și mângându-i obrazul. Demonicile lui încercări, vor rămânea scremături impotente, ear țințașul, o existență de competență.

Statutul Organic își are baza în legile regnicolare a patriei noastre, ear aplicarea lui n'a venit nici nu vine în colisiune cu interesele morale și juridice ale statului, din contră țințește la promovarea virtuților cetățenești și consolidarea bunelor moravuri prin ce ajută statul în realizarea intențiunilor pentru prosperarea și fericirea cetățenilor.

Cel ce agită contra instituțiunilor menite a susținea armonia între elementele constitutive din stat, se răsvrătește contra unei legi positive existente, ear în cazul present ținde a băga zizanie și vrajbă între potestatea statului și o parte a cetățenilor slăbind raportul de reciprocitate între ele, — acesta merita înmărmă și a potestății civile.

Ori-cum va fi însă, rămâne adevăr că un descreeerat, care face înaltei stăpâniri injusteța de a-o provoca să lovească în o biserică și a provoca un popor întreg, acela este ori un dușman rafinat și a bisericii și a statului. Parădarea cu patriotismul e încă testimoniu a răsfăței, căci patriotismul ca una din virtuțile mari cetățeanului e un lucru sfânt, pe care nu-l scot ca țerg decât cei-ce speculează. De altcum lumea a început a

CAPRI.

În tot timpul șederii mele în Napoli am privit cu sete și uimire curioasă formațiunea vulcanică a insulei Capri și o vedeam din toate părțile orașului și de pe fereastra locuinței mele, în Via Parthenope, pe malul mării și dimineața când mă sculam, privirea mi-se oprea întâiu la dinsa, ear în întinerul nopții licăreala dulce a farului ei modest îmi zimbea atât de tainic și ardeam de dorul, să văd de aproape acea minune, să pun piciorul pe pământul ei și să mă văd încunjurat din toate, toate părțile de valurile sbiciuite ale mării tirrenice.

Și eram în fine în momentul, ca dorul meu să se împlinească.

În o Duminecă pe la 10 ore așteptam în micul port al Sorrentului sosirea vaporului despre Napoli cu destinațiunea pentru Capri. Clopotele bisericilor din oraș și din întreaga peninsulă sunau atât de melodios și cu evlavie, încât un dor neînțeles mi-a cuprins inima și îmi revoca în memorie viața frumoasă și poetică din mănăstirile evului de mijloc și pădurea de portocali îmi zimbea mai dulce ca ori și când și par' că nu îmi venia să plec din acel răi pământesc.

Nicăiri în lume clopotele nu cântă o melodie atât de armonioasă și induioșătoare ca în Italia. În bisericile mai mari clopotele bat cu ajutorul unei mașinării melodii diferite, dar chiar și în campanilele celor mai sărăcăcioase biserici armonia lor este uimitoare, căci în fie-care Italian este ceva din geniul lui Rossini și a lui Verdi. Și nu voi uita nici-odată uimirea și impresia emoționătoare, ce mi-a produs cu ocazia primei mele rătăcirii în Italia o melodie jalnică de îngropăciune, care răsuna din turnul bisericii S. Ambrogio în Milano, a acelei biserici vechi și pline de amintiri istorice, unde se încoronau regi Lombardiei și împărații germani cu coroana de fer, păstrată în domul din Monza, după-ce rostiseră jurământul la stălpul din naintea intrării și unde sunt adăpostite moaștele sfântului Ambrosiu, care a închis ușile bisericii dinaintea împăratului Theodosiu după săvârșirea cruzimilor din Thessalonie.

Dar vaporul a sosit, s'a oprit departe de mal și pasagerii l'au ajuns cu ajutorul barcelor. Mi-am luat încă odată rămas bun dela Sorrento, i-am șoptit: la revedere! și mi-am îndreptat toată atențiunea spre colosul, ce se întindea în față și de care ne apropiam în găfăitul mașinei.

Capri este o insulă vulcanică, vre-o 15 kilometri de lungă, dar abea de 3—4 de lată. Întreaga insulă este o stâncă

uriasă, cu părății drepti ca luminarea, de două, trei și patru sute metri de înalți și având forma unei șele. Partea despre nord e cu mult mai înaltă, căci acolo e muntele Soralo, care se ridică la înălțimea de 580 metri. Mijlocul insulei e mult mai scund și mai îngust, țermurii sunt acolo mai dulci, astfel, urcarea e posibilă pe un drum de serpentine. Vegetația insulei e foarte bogată.

Păduri de maslini acopăr poalele despre nord ale muntelui Soralo; portocali, lămâi și smochini se găsește în abundență și vița de vie poate că nicăiri nu produce vinuri atât de bune și pline de foc ca pe coastele din Capri. Insula are două orașe, unul mai mare, Capri, altul mai mic, Anacapri, cu vre-o 2000 de suflete, chiar la marginea nordică a insulei.

Dimineața cerul se învâlie și o brisă recoroasă despre munți și câmpiile patriei mele îndepărtate încrețea suprafața mării. De o parte mă bucuram de acest lucru, fiind-că nu-mi puteam închipui ceva mai admirabil decât o mare agitată împrejurul unei insule; de alta însă mă temeam, că intrarea în grotă va fi imposibilă. Dar încetul cu încetul cerul s'a înseninat și soarele strălucea ca de obicei în Italia, ear vântul a ramas potolit.

Vaporul se apropiă tot mai tare de

insulă, acum puteam deosebi cu claritate amănuntele și toți pasagerii erau încântați de frumosul tablou, ce se desfășura înaintea ochilor și chiar o tineră păreche, în călătoria de nuntă, se deșteptase din beția dragostei și admira împreună cu noi. Cărmaciul a trecut pe lângă Marina grande, portul insulei și a mers înainte spre marginea ei de nord, acolo a apucat la stânga și a oprit în fața unui părete uriaș, unde așteptau mai multe bărci cu lopătari oacheși și sprinteni. Ei s'au apropiat îndată de cele două scări ale vaporului și pasagerii s'au coborât câte doi în fie-care barcă. Voiam să intrăm în Grotta azzura, — dar pe... În părătele îngrozitor al insulei se de-aupra apei o mică scobitură în de semicerc, cel mult de un metru de înălțime și unul și jumătate de lată. Bărcile s'au îndreptat într-acolo, sigur dar, că aceea era — ușa. Toți vizitatorii priveau uimiți, câteva dame s'au întors îndărăt la vapor și uimirea a crescut când Italianii ne-au pōuncit, să ne culcăm întinși pe fundul bărcilor mici și înguste. Valurile isbeau cu destulă putere în stâncă și intrarea nu putea fi de loc ușoară. Pe bolta mică intrării era întins un lanț și când barca era aproape, Italianul punea lopata jos, se scula în picioare, apuca lanțul și când un val venia cu putere, își da avânt spre intrare, să tupilea repede și — în momentul următor eram în peșteră.

cunoaște și a aprecia după adevărata valoare figurile ce îmbracă „patriotismul” ca marfă de comerț.

Espectorațiunile și elucubrațiunile desparate a unui suflet scâlciet, va fi cu un motiv mai mult și pentru înalta stăpânire a vedea de ce arme sunt capabili a se apuca unele ființe intelectuale spre a-și revanșa interesele egoiste a scumpel individualități.

E însă treaba lumii externe, cu ce măsură va măsura faptul unui om care sa ridicat nu numai să palmuiască dar să înfigă cuțitul în corpul bisericeii în care s'a născut.

Dar e vorba, că acel „greco-oriental din comitatul Aradului” dacă în adevăr e greco-oriental, acela nu mai are dreptul a face parte din societatea fiilor bisericeii gr.-orientale.

Densul nu e credinciosul bisericeii sale, ci un adevărat Herostrot, cu care fiii credincioși, n'au nimic de a face. E un veritabil Catilina ce cugețea că din fii bisericeii gr. orientale a perit simțul de datorință, de a respinge minciunile și infamiile ce în fața lumii le aruncă asupra bisericeii.

Dacă nu o știe încă, apoi se o înțelege, că toți ca unul vom sări să lovim mâna sa sacrilegă, ce vrea să lovească un scump tezaur a sufletelor noastre.

Atentatorii nu mai pot avea loc între oamenii de ordine. Din turma bisericeii noastre trebuie să iasă cel ce lup este, și a îmbrăcat pielea de oaie numai ca să poată sfașia. Să impune de datorința celor ce compete a-l erua, ca să-l știm scoate din staul. Acest drept îl avem nu numai după legile divine și umane, ci și după datorința naturii, de a ne apăra de cel ce ne atacă.

E deci datorință de onoare pentru cler și popor că pe atare individ să-l arunce din orice locuri de cinste ce ar fi avut cumva în corporațiunile bisericești.

Nici averea, nici poziția nu dă drept nimărui a lovi în cinstea și tezaurul unui popor, ear cel ce a făcut-o fără considerare trebuie dat afară din societatea celor buni căci fapta comisă e — în cazul present — atât de condamnabilă, că ne urcă tot sângele în obraz, de rușine și mânie.

Bogați, ori săraci, ori cum suntem, dar cu cinste vom ținea la bu-nul nostru și toată lumea știe, că a

Grotta azzură, — cât auzisăm și cetisăm despre ea, cât doream să o vedem și ea, că acum eram într'însa! Dar când m'am ridicat din poziția nu tocmai voincoasă de pe fundul bărcii, în primul moment ram zăpăcit și nu-mi prea puteam da seamă de ce ved. Așa încetul cu încetul m'am desmetecit și vedeam peștera cu bolțile ei și valurile apelor mișcând în și toate erau de o culoare albastră deschisă argintie, atât de ging. și de fermecătoare cum nu am mai văzut nici odată în viața mea și cum nu am crezut, că poate să existe. Albastrul este culoarea mea de predilecțiune.

Și de când sunt mi-a plăcut să admir azurul cerului, vineția mărilor de sud, albastrul strazului al lacurilor elvețiene, vineția fumurie a unui lanț de munți îndepărtați și toate nuanțele acestei colorii modeste și senine. Dar Grotta azzură mi-a arătat un albastru pe care nu îl mai văzusem și care era mai admirabil decât toate celelalte. Și mai ales valurile apelor prezentau mișcându-se culoarea în diferite nuanțe, mai mult sau mai puțin deschise și din adâncul ei se respindea în întunecul peșterii o lumină albastră, argintoașă, atât de răpitoare și magică, încât strigăte de uimire și admirație resunau din pepturile privitorilor extasiați.

(Va urma)

fi sărac nu e rușine, dar e rușine a fi laș. E virtute creștinească a ierta greșelile păcatosului, dar e greu păcat a sta în societatea păcatosului inco-rigibil. Și ori care popor, neam, religione ori confesiune ce se stimează și se respectă pe sine, cu dispreț aruncă din sinul său pe monstrii cari își imprimă pe frunte stigma trădării sfintelor lor interese.

Tr. I. Magier.

Din Dietă.

— Sedința din 6 Martie —

Înainte de Dietă o mulțime de turbulenți s'au adunat încă din orele dimineții. Aici au făcut ovații unui grup de oameni, între ei mare parte țărani, cari au intrat pe poarta cea mare în Dietă. Era o deputație din provincă, care a venit cu protestul celor de acasă în contra proiectelor militare.

În lăuntru, hazliul *Gabányi Miklós* a ținut ședința în continuă și mare ilaritate. Deja apariția lui de azi a stîrnit ris: s'a prezentat în redingotă neagră, cu mâneci scurte, barbă negleată și cu acest exterior și-a început discursul la început fulminat după aceea a spus lucruri de cari a ris Camera întreagă, ear la sfîrșit a devenit brutal.

A apostrofat pe ministrul de honoari cu cuvintele: că este cu un picior în groapă. Frasa aceasta a provocat mare resens. Puj! Pfu! exclamau în dreapta și o mulțime de deputați între ei și ministrul președinte Széll, au părăsit sala.

Gabányi abea acum a simțit că a spus o prostie, s'a și silit să se explice, dar înzădar în dreapta vorbea băncilor goale.

După dînsul a vorbit *Horváth Gyula* împotriva noilor sarcini militare și a înaintat și dînsul proiect de conclud.

Președintele apoi a încheiat ședința.

Din Bucovina.

Diriginta partidelor române unite a ținut în 28 Februarie a. c. o ședință de mai multe ore, la care au participat deputații români dietali și din camera imperială aflați în țeară. În ședință au fost detaliate discutate mai întâiu afaceri ale țării. Între altele crearea unei bănci ipotecare a țării în scopul ameliorării stării rele economice a populației rurale din țară; promovarea școlilor rurale și medii, mai ales prin completarea gimnasului român din Suceava și crearea unui gimnasiu român inferior la Câmpulung; crearea de judecătoria districtuale, tribunale de ocol și a unei curți de apel în Bucovina; în fine crearea unei direcții de exploatare pentru căile ferate din Bucovina. Cu aceasta ocazie s'a exprimat din toate părțile așteptarea, că guvernul i. r. va ține în fine cont de aceste dorințe legitime, prin promovarea lor și acordarea de ajutor efectiv.

Obiectul principal de discuție a fost starea politică. În decursul desbaterii asupra ei s'a salutat cu satisfacție reluarea activității camerii imperiale și s'a decis de a sprigini prin deputații români, susținându-se drepturile naționale ale Românilor, năzuindu-se pentru continuitatea activității camerei imperiale.

NOUTĂȚI.

ARAD, 7 Martie n. 1903.

„Stefăniță Vodă”, piesa dlui Iosif Vulcan, despre care am publicat ieri o scurtă știre că s'a jucat în traducere maghiară la teatrul *Szigligeti* din Oradia-Mare, este obiectul unui viu interes din partea ziarelor maghiare din Oradia.

Astfel „Nagyvárad” dela 5 Martie scrie o pagină întreagă despre această piesă, făcând cunoscut cuprinsul piesei, dând relațiuni despre jocul de scenă al actorilor și sărbătorirea autorului, la un banchet ce s'a dat după teatru și la care au participat familii distinse, române și maghiare.

„Nagyvárad” laudă cu multă căldură atât piesa cât și pe actori. Îndeosebi consacra elogii autorului, cărui în decursul seriei i-s'au făcut mari ovațiuni. Cât despre banchetul dat după reprezentație, acolo s'au rostit toast și din partea maghiarilor și din a Românilor. Primul toast l-a rostit *Dr. Bodor Károly*, secretar al reuniunii culturale „Szigligeti”, în onoarea dlui Vulcan. *Somogyi* salută pe inițiatorul traducerii piesei, dl *Fehér Dezső*; acesta, la rîndul său salută pe autor, care mulțumește cu căldură pentru ovațiunile al căror centru a fost. *Halász Lajos* a tostat pentru dame ear *Dr. Aurel Lazar*, ca un ecou din partea Românilor, a tostat pentru buna înțelegere dintre cele două neamuri.

A vorbit cu multă demnitate.

S'au mai rostit multe alte toast, căci societatea a stat până târziu la un loc, sîrbînd cu deosebită animație.

Doauă luni temniță pentru usură de bucate. În cercurile comerciale din Timișoara a făcut mare senzație o sentință judecătorească, care în urma exemplare, este menită a face senzație generală și a tăia într'o specialitate a cauzelor hidoase: a usurei. Este vorba de o boală socială, din care și-au fâurit mai ales armele agrarii în contra mercantiliștilor.

Asupra unui caz de usură de bucate a aplicat tabla reg. din Timișoara rețorșiunea meritată dar atât de aspră încât desigur va speria pe mulți despoitori fără milă, cari speculând miseria țăranelor trag și vestimintele de pe dînsul.

Un ovreiu cu numele *Friedmann* neguțător de bucate a jucat rol de frunte în cercurile comerciale din Timișoara. Era cunoscut de om cu stare bună, care prin pricepere sărguitoasă și istețime și-a agonișit averea. *Friedmann* însă ca și cel mai mulți oameni ai săi, a vrut să se îmbogățească iute și așa n'a prea ales în mijloace. A început a usura cu bucate în măsură atât de mare încât prin manipulațiile sale criminale a adus la sapă de lemn o grămadă de țărani nefericiți cari i-au căzut în cursă.

Tribunalul din Timișoara înainte cu vre o câteva luni l-a tras la răspundere, și la și pedepsit la 2 săptămâni închisoare și 1000 fl amendă. *Friedmann* a apelat sentința care i s'a părut prea aspră și tabla reg. din Timișoara a schimbat pedeapsa. L-a condamnat la 2 luni închisoare și 26 mit corvoane amendă.

Sentința meritată este viu comentată în cercurile juridice.

O dramă. Ziarele maghiare locale aduc știrea, că o învățătoare română gr.-or. (*Emilia Cioară*) din Curtici a dispărut din comună, lăsând în urma sa o epistolă în care scrie că se va arunca în *Murăș*. Nu se știe încă ce a făcut. În cercurile școlare știrea se aduce însă în legătură cu o dramă intimă a cărei neprecugetată victimă a fost beata fată.

Trenul cu motor, proiectat deja de mult, care va circula între Arad și mai multe stațiuni pe linia Arad—Csanádi, se va inaugura la 14 l. c., pe când se așteaptă sosirea la Arad și a ministrului *Daranyi*.

Sinucidere. Din Budapesta se scrie că acolo s'a sinucis funcționarul de fabrică *Vilhelm Seyfert*, care ducea o viață ușuratică. Unele ziare scriu că numitul tîrîr ar fi fost omorît de o amantă a sa pe care voia s'o părăsească.

Necrolog. *Dim. Pandovici* adm. par. rom. gr.-or. din Senteș a reposat în Domnul în 27 Faur. n. în etate de 46 ani în anul 22-lea al preoției după un morb greu și îndelungat. — Înarmormentarea efectuită în 2 l. c. s'a săvîrșit de 2 preoți după ceremonialul prescriș. Fie-l țîrina și memoria binecuvîntată.

Miresă — omorîtă, și anume omorîtă din nebgăre de seamă. Eată cum s'a întîmplat tragedia: *Maria Secoșan*, cea mai frumoasă fată din Parăș, plecă să se cunună la biserică. E obiceiul localului însă ca

la asemenea ocaziuni să se tragă cu treascucurile și cu pistoalele. Din întîmplare însă într'un treasc încărcătura era așa de tare, că lovind în pieptul miresei a omorît odată.

Mirese prea tinere. Guvernul rușesc zilele trecute a dat o ordinațiune care a provocat între locuitorii, la unii bucu ie, la alții multă înstrăitare. Ordinațiunea aceasta fixează adevărta vîrstă, la care fetele din *Turkestan* au voie să se mărite. Pîn'aci usul a fost, că fetele aceste se măritau la vîrsta de 10—12 ani. Acum guvernul ținînd etatea aceasta de prea nedezvoltată, a interzis măritățile fetelor mai în jos de 14 ani. Fruntașii tatarii și turcomanii au re-mostrat în contra acestui ordin, fiind la ei obiceiul a se scăpa cât mai curînd de fete. Statistica oficială rusească a stabilit că coeficientul mortalității în floarea vîrstei a fetelor cari se mărită sub 12 ani este de 75% și așa nu prea este de sperat că guvernul să-'și retragă ordinațiunea în adevăr salutară.

Catastrofă pe mare. Din Hamburg se telegrafează că barca „Luna”, care plecase din port, aproape de Cornwall s'a scufundat. Nu se știe din ce cauză. E probabil însă, că dintre cele 16 persoane cari au fost pe bord n'a scăpat cu viață nici unul.

Mulțumită publică. Petrecerile de carnaval, arangiate de tinerimea română din Arad, în „Casa Națională” au succes — pe neașteptate, — foarte bine. Succesul moral produs prin reprezentațiunile să întrecă cu cel material, merit spre un scop atât de sublim; și ambele umplu inimile noastre de bucurie, făcînd interesul cel mare al Românilor, față cu progresele culturale, cari sunt tot atâtea semne de viață.

Multe cuvinte de încurajare ni-s'a rostit nouă, celor ce ne am trudit cu instruirea și arangierea acestor festivități, și îndeosebi multă recunoștință și mulțumită ni-s'a exprimat din partea poporului setos d'asemenea ocaziuni.

Acum e rîndul nostru să revăngăm toate acestea, deci pe această cale, — ce o credem mai potrivită, — exprimăm sincera noastră mulțumită și recunoștință, tuturor celor ce prin prezența și sprigul lor au binevoit a contribui la rezultatul splendid a acestor festivități, și la încurajarea noastră pentru viitor.

Îndeosebi mulțumim aceluia, cari prin contribuțiile lor speciale și prin suprasolviri au nișit a promova mărețul scop în favorul căruia s'a arangiat aceste festivități, și anume:

Ilustrățiilor lor: *Ioan I. Papp*, ales episcop al Aradului și *Dr. Alexandru Mocionyi*, cari au contribuit cu câte 10 cor.; *Dr. Nicolau Oncu*, *Dr. Stefan C. Pop* și *Iuliu Busuico* cu câte 2 cor.; *Gavriil Bodea*, *Dr. Iustin Suciu*, *Alexandru Murășan* și *Liviu Ispravnic* cu câte 1 coroană.

În sfîrșit, rugînd pe Dumnezeu să le răsplătească jertfa adusă pe altarul culturii noastre naționale, încheiăm această adresă de mulțumită cu convingerea: că pomul care produce asemenea flori și fructe, e plin de viață, nu tîngește ci viează și prosperează.

Dumnezeu cu noi!... și pînă la o altă revedere. Arad, la 5 Martie n. 1903. În numele diletanților și a arangiatorilor: *Iosif Moldovan*, învățător și director școlar.

Vinețeaua uranos este cea mai bună pentru vinețul albiturilor pentru că îmbrumută albiturilor cea mai frumoasă culoare albastră și întrece în toate privințele pe toate celelalte fabricate. După părerea celor mai multe economice vinețeaua-uranos este cea mai bună și cea mai ieftină.

ULTIME ȘTIRI.

Cutremur de pămînt în Carlsbad.

Praga, 5 Martie. Pe întreg ținutul Carlsbadului în Eger și Graslitz s'a simțit ieri în revîrsatul ziliu un de-stul de puternic cutremur de pămînt. Depeșele sosite nu anunță pagube, îndeosebi vestesc că izvoarele din Carlsbad nu au suferit nimic.

Red. respons. *Ioan Russu Șirianu*. Editor *Aurel Popovici-Barcianu*.

VINETEA

mai bună la spălat.

Sub scutul legilor.

Vinețea ea mai folosită în spălătorii și case private

Eftină și neîntrecută!

1 sticlă mică de 24 fl. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1 cor. 60 fl., 1/2 de sticlă 1 cor.

Se poate căpăta pretutindeni

Se ne ferim de falsificate.

916 1-20

URANOS

Singurii
Fabricanți:

FRĂȚII HOCHSINGER, fabrică chimică.

BUDAPESTA,
VI., strada Rozsa 85.

Pachetarea în provincă gratuit!

Cornel Tămășdan,

prăvălie de coloniale, de delicatose și de ape minerale.

Arad, Iozseffherczeg-ut nrul 12.

Își recomandă prăvălia bogat asortată, unde să capătă din primul isvor articoli de coloniale și delicatose, tee și rumul cel mai fin din străinătate, tot felul de ape minerale, vinuri din țară și din străinătate, șampane franceze și unguerești, cognacuri, toate cu prețurile cele mai moderate.

Asigurând P. T. public despre un serviciu prompt și ieftin sunt

cu deplin respect

Cornel Tămășdan.

La plățile în bani gata se dau favoruri de 2 procente.

Serviciu prompt și grabnic.

Telefon nr. 419.

Telefon nr. 419.

Spre binevoitoarea atențiune!

Am onoare a Vă încunoștința, că am deschis în Arad, strada Deák Ferencz Nr. 24 vis-à-vis de biserica reformată, un institut de

lithographie, cyncographie și autographie.

Efectueșc tot felul de lucrări cari se țin de aceste branșe, precum: cărți de vizită, de adrese, bilete de logodnă și cununie, invitări vignete capete de scrisori, placate (afișe), note, blanchete, caete de caligrafie, de desemn peisage, atestate diplome, acțiuni libele de depunere și tot felul de lucrări artistice și în culori etc. Prețuri moderate.

Asigurându-Vă, că'mi voi da toată silința, să îndeplinesc lucrările primite cu cea mai mare punctualitate și promptitudine, conform gustului și dorinței, Vă rog să binevoiți a mă onora și sprijini cu prețurile D.-Voastre comande.

Cu toată stima:

PETRU SIMTION,
proprietar de lithographie

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

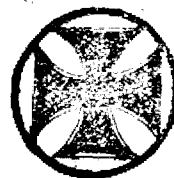
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, țiuturi de ureche, bătaie de inimă, sgârșituri de inimă, astma, auzul greu, sgârșituri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceala la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udulul în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, care se tratează normală — medicul se vindecă prin electricitate. Insusirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omeneșc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se are atestate înscris din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire învențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta”, care atăt în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

Prețul aparatului mare e Cor. 6.
folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.
folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Ai să cumperi ieftin și să fii îndestulit!

Să cumperi ghetete de ale lui Porter

Favor de portret!

Se capătă:

Fabricat escelent!

Port ușor!

Lucru minunat!

Formă elegantă!

De dimineața până seara poți ale
Telefon nrul 324.

Comandele prin postă se fac pe
corespondență de cinci fileri din
prețul curent.

In prăvălia mare a lui Porter Vilm. s Arad

Szabadság-tér (piața libertății).

Tipografia „Tribuna Poporului”, Aurel Popoviciu-Barcianu.